

Istoria proiectului Roșia Montană (și a altor proiecte din Apuseni)

Aurul este exploatat la Roșia Montană de peste 2000 de ani, continuu. Până în 1970, exploatarea s-a făcut în subteran, prin galerii, în masivele Cetate, Cârnic, Orlea etc. Începând cu anul 1970, s-a trecut la exploatarea la suprafață, în carieră deschisă (mină) în masivul Cetate, distrugându-se mai multe urme importante ale exploatării vechi, romane; înălțimea masivului Cetate a scăzut în timp cu 120 metri. **Exploatarea din cariera Cetate era de maximum 400.000 tone minereu pe an, cu o concentrație medie de 1,57 grame/tonă.** Minereul era transportat la un concasor din interiorul carierei Cetate, trecea printr-un puț către un transportor subteran pe bandă rulantă și apoi într-un al doilea puț. De aici, minereul era transportat 6,5 km de-a lungul unei căi ferate cu ecartament îngust către un concasor secundar, situat lângă uzina de preparare Gura Roșiei. Minereul concasat era transportat pe bandă peste drumul național DN 74A către uzina de preparare, unde se obținea **concentratul**, prin flotație convențională. Sterilele erau depozitate într-un mic iaz de decantare de lângă Gura Roșiei. **Concentratul era apoi transportat la Baia de Arieș, pentru obținerea aurului prin cianurare. Deci, nu s-a folosit cianura la Roșia Montană.** Mina veche a Statului de la Cetate, care oferea circa **800 locuri de muncă**, a fost închisă în 2006, ca nerentabilă, și dezafectată !, pentru a face loc proiectului RMGC.

Proiectul propus de RMGC (de fapt de Gabriel și acceptat de Stat) la Roșia Montană a fost definitivat în forma cunoscută astăzi în anul 2001 ! El este gigantic, prevede exploatarea a **13 milioane tone** minereu anual (deci de 32 de ori mai mare decât exploatarea statului în mina veche), timp de 16 ani, în 4 cariere deschise (mine) în masivele Cetate, Cârnic, Orlea și Jig situate în jurul centrului istoric al comunei Roșia Montană. Centrul istoric este monument istoric, și are 43 de case monument istoric (localitatea a înflorit când aurul aparținea proprietarilor de teren, nu statului !). Proiectul prevede folosirea a **1.581.760 tone** de substanțe periculoase (din care **192.000 tone** de **cianură de sodiu**), sterilele fiind depozitate într-un iaz de decantare de 300 ha, cu un baraj înalt de 180 m, situat peste satul Corna din comuna Rosia Montană, la 2 km de Abrud. Proiectul va oferi în medie **217 locuri de munca** (conform studiului comandat de Gabriel lui **Independent Mining Consultants Inc.** în 2003, care se afla pe site-ul lui Gabriel, dar a fost retras !). Sumele vehiculate de RMGC ca beneficiu pentru România sunt total exagerate și cresc an de an, ca să impresioneze și să convingă să fie acceptat proiectul. Analizat din toate punctele de vedere, proiectul RMGC nu este însă de interes național, după cum Grupul nostru a demonstrat, cu argumente, din 2002 încoace!

Este uimitor (?) cum o afacere începută oficial la 4 septembrie 1995 printr-un *contract de cooperare* semnat între actuala *Minvest* și o companie a lui Frank Timiș, probabil (căci *Gabriel Resources Ltd.*, *Gabriel* pe scurt, companie canadiană, cotată la bursa din Toronto) și filiala sa *Gabriel Resources Limited* (*Gabriel Jersey* pe scurt, companie engleză) au fost înregistrate în registrul companiilor abia la 28.05.1996),

afacere care avea în vedere aurul din iazul de decantare de lângă Gura Roșiei, să devina prin “rostogolire” proiectul minier gigantic promovat agresiv în media până în ziua de astăzi.

Amintim istoria lui (și adiacent a altor proiecte), pe scurt:

- **La data de 4 septembrie 1995** a fost semnat deci un contract de cooperare între Regia Autonomă a Cuprului Deva (actuala Companie Națională a Cuprului, Aurului și Fierului „Minvest” – S.A., *Minvest* în continuare) și actuala Gabriel (?) - pentru explorări în iazul de decantare de lângă Gura Roșiei (lângă Roșia Montană).

- **Pe 28 mai 1996**, compania Starx Resources Ltd., reactivată, încorporează compania Gabriel Resources Limited („Gabriel Jersey”); compania părinte, Starx Resources Ltd., a fost rebotezată „Gabriel Resources Ltd.” („Gabriel”) și cotate imediat la bursă - simbol GBU pe bursa din Vancouver, inițial; președinte al Gabriel este Vasile Frank Timiș.

Data de 28 mai 1996 figurează în documente ca data înregistrării companiilor „Gabriel” (Canada) și „Gabriel Jersey” (Marea Britanie).

Pe 17 dec. 1996, Gabriel intră într-o înțelegere cu Gabriel Jersey. La adunarea generală extraordinară din 27 martie 1997, Gabriel a obținut acordul acționarilor pentru achiziționarea tuturor acțiunilor lui Gabriel Jersey. Pe 11 aprilie 1997, Gabriel a scos 15.000.000 acțiuni pentru achiziționarea tuturor acțiunilor lui Gabriel Jersey. Ca rezultat, acționarii lui Gabriel Jersey care și-au vândut acțiunile au devenit acționarii majoritari ai lui Gabriel. **Aceasta tranzacție, prin care controlul companiei părinte (Gabriel) trece la acționarii subsidiarei (Gabriel Jersey) este contabilizată ca o preluare inversă (reverse takeover).**

- **Pe 7 iunie 1997**, s-a format **Euro Gold**: Gabriel a intrat, prin subsidiara Gabriel Jersey, într-un Contract de încorporare și Articol de Asociere cu Regia Autonomă a Cuprului Deva („Regia Deva”): și trei acționari minoritari: CARTEL BAU - S.A., FORICON - S.A., COMAT TRADING - S.A., care au dus la formarea companiei mixte **Euro Gold Resources S.A. („Euro Gold”)** (actuala Rosia Montana Gold Corporation - RMGC) (Gabriel Jersey 65%, Regia Deva 33,8% și cei trei acționari câte 0,4%); proprietățile incluse în înțelegerea „Romanian Properties” sunt **Roșia Montană și Bucium**. Gabriel a contribuit cu **357.000 USD** pentru capitalizarea inițială a lui **Euro Gold**. În ACTUL ADITIONAL Nr. 3/1998 al Euro Gold, se scrie: „Regia se obligă, conform Legii Minelor, să obțină licențele de explorare și exploatare pentru perimetrele care fac obiectul acestei societăți. Regia se obligă să transfere societății aceste licențe de explorare, dezvoltare și exploatare în termen de 7 zile lucrătoare de la obținerea lor” (Mon. Of. Partea a IV-a, Nr. 3290/1998).

- **Pe 26 iulie 1997**, s-a format **Deva Gold S.A.**, printr-un Contract de Încorporare și Articol de Asociere între Castle Europa Ltd. (acționar principal Vasile Frank Timiș) (60%), Regia Deva (38,5%) și aceleași trei companii miniere CARTEL BAU - S.A., FORICON - S.A., COMAT TRADING - S.A. (1,5%) (proprietățile incluse în înțelegere sunt **Certej-Săcărâmb și Zlatna-Hanes** - n.a.). ”Regia este de acord ca, în conformitate cu prevederile Legii minelor (care nu apăruse încă la data aceea -n.a.), să transfere societății licențele de explorare (exploatare) pentru perimetre pe care societatea le consideră necesare pentru dezvoltarea proiectului, perimetre arătate în preambulul contractului, cât mai repede cu putință, în termenul prevăzut de lege.” (Mon. Of. Partea a IV-a, Nr. 3339/1998).

- **Pe 8 dec. 1997**, Gabriel a făcut o înțelegere cu acționarii lui Castle Europa Ltd. (the „Castle Europa Agreement”) să achiziționeze tot capitalul lui Castle Europa pentru 5 milioane acțiuni și o plată totală de 425.000 USD. Castle Europa este o companie privată cu 3 acționari. Tranzacția este de tipul „related party transaction”, deoarece Președintele lui Gabriel (Frank Timiș n.a.) este acționar principal al Castle Europa. Conform cu „Castle Europa Agreement”, Gabriel va împrumuta Castle Europa Ltd. cu **355.000 USD**, pentru ca aceasta să-și plătească contribuția sa de capital pentru cei 60% în **Deva Gold**.

- **Pe 16 martie 1998** este publicată Legea Minelor nr. 61, care spune printre altele: „Resursele minerale ... fac obiectul exclusiv al proprietății publice și aparțin statului român” (Art. 1), „Explorarea se realizează pe baza unei licențe exclusive...”(Art. 9(1), „Licența de explorare se acordă pentru o durată de maximum 5 ani, cu drept de prelungire pentru cel mult 3 ani...” (Art. 9 (3)), „Exploatarea minieră se realizează pe baza unei licențe exclusive ...” (Art. 10 (1)), „Licența de exploatare se acordă pentru maximum 20 ani, cu drept de prelungire pe perioade succesive de câte 5 ani.” (Art. 10 (4)), „Prevederile licenței rămân valabile pe toată durata acesteia” (Art. 11 (2)), „ În limitele unui perimetru de exploatare autoritatea competentă poate acorda, în condițiile legii, unor persoane juridice, altele decât titularul licenței, dreptul de explorare și/sau exploatare pentru **unele** resurse minerale, cu acordul titularului.”(Art. 15).

- **În 26 martie 1998**, Gabriel a achiziționat Castle Europa S.A., adăugând astfel alte două proprietăți în România. **Gabriel are deci 4 proiecte în România, toate în patrulaterul de aur: Roșia Montană, Bucium, Certej-Săcărâmb, Zlatna-Hanes.**

Activitățile lui Gabriel au loc în două companii mixte cu Regia Deva: Euro Gold Resources S.A. și Deva Gold S.A. Prin subsidiara sa Gabriel Jersey, Gabriel deține 65% din Euro Gold, care a fost stabilit cu focus pe Roșia Montană și Bucium, iar prin subsidiara sa Castle Europa Ltd., Gabriel deține 60% din Deva Gold, care a fost stabilit cu focus pe Certej-Săcărâmb și Zlatna-Hanes.

- Prin H.G. nr. 808 /**13.11.1998** s-a înființat Compania Națională a Cuprului, Aurului și Fierului „Minvest” - S.A., cu sediul în Deva, din Regia Autonomă a Cuprului Deva.

- **În 1999**, printr-o majorare de capital, **Gabriel și-a mărit participarea la Euro Gold în proiectele sale la Roșia Montană și Bucium de la 65 % la 80%**, ca rezultat al terminării studiului de fezabilitate; Regia Deva a coborât participarea sa la 19,31%.

Gabriel a „fost capabil” să extindă mărimea (perimetrul n.a.) celor 4 licențe minerale existente pentru a acoperi arii cunoscute de mineralizare, adiționale”. În 1999, Gabriel a achiziționat 2 proiecte noi, Bolcana și Băița-Crăciunești, având acum 6 proiecte în Patrulaterul de Aur al României.

- **În 1999**, au fost emise de guvern **Licențe de exploatare** lui Minvest ca titular (ca să exploateze) și lui RMGC ca și companie afiliată (ca să exploreze !) – pentru mina veche a Statului (400.000 tone minereu anual, din cariera deschisă în masivul Cetate) - și lui Deva Gold ca și companie afiliată – pentru minele vechi ale Statului de la Certej, Zlatna și Bolcana. Licența de exploatare pentru Roșia Montana are numărul 47/1999 și este deci o licență mixtă, de exploatare și explorare, contrar legii. **Peste tot se afirmă că Licența 47 este pentru proiectul Roșia Montană, ceea ce este fals, deoarece proiectul nu era definitivat încă la acea dată !!!** La fel se întâmplă cu celelalte licențe. Contractele de licență de exploatare prevăd că Minvest va transfera titlul „pentru proiectul Roșia Montană” lui RMGC și titlul „pentru proiectele Certej, Zlatna și Bolcana” lui Deva Gold, respectiv, în momentul în care compania predă un studiu de fezabilitate pozitiv

(cine l-a verificat ?- n.a.) , un plan de dezvoltare, un studiu de impact asupra mediului și un plan de închidere lui Minvest; Agenția Națională pentru Resurse Minerale (ANRM pe scurt) va trebui să consimtă la transferul contractelor de licență de exploatare.

- **În 1999**, au fost emise **Licențe de explorare** lui Minvest ca titular „pentru proiectul Bucium” și „pentru proiectul Băița-Crăciunești”.

- **În 2000** , se modifică denumirea societății din EURO GOLD RESOURCES – S.A. în ROSIA MONTANA GOLD CORPORATION – S.A. (RMGC în continuare)

(www.rosiamontanagoldcorp.com)

- **În decursul anilor 1999-2001**, cele 6 licențe (4 de exploatare (Roșia Montană, Certej, Zlatna, Bolcana și 2 de explorare) au fost transferate de la Minvest către RMGC sau Deva Gold respectiv (ca să exploreze pentru proiectele lor noi), Minvest rămânând companie afiliată în cazul licențelor de exploatare (ca să exploateze minele vechi) (un fel de „preluare inversă”). **Să observăm că prin aceste transferuri, aprobate de ANRM, participarea Statului (prin Minvest) a scăzut de la 100% la nici 20% (în RMGC) !**

- **În 15 februarie 2000**, Gabriel a anunțat o restructurare a corporației, care va avea ca rezultat divizarea portofoliului existent de proiecte de resurse minerale în două companii publice separate, *Gabriel* și *European Goldfields*. În 13 iunie 2000 s-a terminat reorganizarea lui Gabriel, în sensul că a fost creată noua companie **European Goldfields Ltd.** (www.egoldfields.com); Gabriel a transferat lui *European Goldfields* proiectele sale de la Certej, Zlatna, Bolcana și Băița-Crăciunești.

- **În octombrie 2002, pe baza licenței de exploatare 47/1999 pentru mina veche, RMGC a depus (ilegal, credem) documentația necesară declanșării procedurii de obținere a acordului de mediu pentru proiectul său, cu 4 mine, neaprobat încă (pentru care nu există licență de exploatare pentru el !!)**. Documentația a inclus și documentul numit „Proiectul Roșia Montană. Descrierea Proiectului” [DP], de 54 pagini, care prevedea în graficul general depunerea în ianuarie 2003 a “Raportului asupra studiului de impact social și asupra mediului (EIA)”; în urma acestui Raport, după informări și consultări publice, Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor ar fi trebuit să decidă dacă să emită sau nu acordul de mediu. Dar RMGC nu a depus la termenul stabilit EIA; mai mult, în urma opoziției la proiect a asociației Alburnus Maior a proprietarilor din Roșia Montană și Bucium (www.rosiamontana.org), a Bisericii catolice și a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe din România, a rapoartelor negative complexe ale Academiei Române din martie și mai 2003 (www.acad.ro) și ale Grupului pentru salvarea Roșiei Montane al Academiei de Studii Economice din august 2002 și mai 2003, în urma protestelor ICOMOS și a peste 1000 istorici și arheologi din întreaga lume, în urma protestelor organizațiilor ecologiste și a ONG-urilor, RMGC și-a retras pe ascuns în iunie 2003 documentația depusă în octombrie 2002.

- **Pe 27 martie 2003**, este publicată noua Lege a Minelor nr. 85, care în mare măsură păstrează prevederile din Legea 61, dar aduce în plus unele precizări importante; de exemplu, Art. 25 modifică Art. 15 din Legea 61 astfel: „În limitele unui perimetru de explorare/exploatare, autoritatea competentă poate acorda, în condițiile legii, unor persoane juridice, altele decât titularul licenței, dreptul de explorare și/sau exploatare pentru alte resurse minerale, cu acordul titularului.” **Să observăm că licența mixtă (de exploatare și explorare a aceluiași minereu) pentru Roșia Montană nu ar mai fi posibilă prin Legea minelor 85, datorită Art. 25, dar și Art. 11 !**

- **În dec. 2004, RMGC a depus din nou documentația pentru obținerea acordului de mediu, tot pe baza licenței de exploatare 47 !**, când a prezentat public noul document *Memoriu de prezentare a proiectului* [MPP], de 204 pagini. Gabriel a promis să prezinte “Raportul asupra studiului de impact social și asupra mediului”, ca ultimă fază a procedurii de obținere a acordului de mediu, în martie 2006. Se observă că se dorește **obținerea acordului de mediu înaintea eliberării noii licențe de exploatare, pentru proiect.**

- **În 2006, toate minele statului au fost închise, ca nerentabile, dar licențele de exploatare pentru Roșia Montană (nr. 47) și pentru Certej au rămas încă active**, în folosul comercial al lui RMGC și Deva Gold (adică *Gabriel și European Goldfields*), până la obținerea licențelor noi! **Se menține voit, credem, de către ANRM, RMGC și Deva Gold, confuzia că licențele de exploatare vechi sunt pentru proiectele noi !**

- **Prin majorările de capital ale RMGC din 2004 și 2009, când Minvest a fost împrumutată de Gabriel ca să-și poată plăti participarea sa la majorare, Minvest mai deține practic doar 0,02% în RMGC, după calculele noastre!**

- **Din 2009**, redevența este de 4%, în loc de 2% (în bani, nu în natură (aur, argint etc.) !).

- **Din 2009**, Gabriel deține, prin subsidiara ROM AUR S.R.L., și o licență de explorare la Băișoara.

- **Din iulie 2011, RMGC mai are doar 2 acționari: Gabriel Jersey 80,69% și Minvest 19,31% (practic 0,02%) !!!**

- **Din 1996 până astăzi, RMGC (Gabriel) tot explorează la Roșia Montană** – o zonă cunoscută geologilor de multă vreme. Și are tot interesul să continue să exploreze, pentru că din emisia de acțiuni pe bursa din Toronto, pe seama aurului din România, ies bani și pentru explorare și pentru un trai foarte bun pentru unii, după cum se vede din analiza recentă pe care a făcut-o Grupul nostru („Calul troian la Roșia Montană”, aprilie 2011).

Trebuie să lămurim un lucru, pentru a înțelege de ce credem că sunt nereguli cu proiectele RMGC și Deva Gold: Conform Legii Minelor 61/1998 și Legii Minelor 85/2003, un proiect minier se dezvoltă (pregătește) pe baza unei **licențe de explorare** (obținută prin concurs public de oferte !), exclusivă, valabilă 5 – maximum 8 – ani, când titularul face explorări pe perimetrul atribuit prin licența de explorare. Dacă titularul proiectului consideră ca merită să treacă la exploatarea zăcămintului explorat pe perimetrul respectiv, atunci titularul cere și va primi (în anumite condiții) o **licență de exploatare**, exclusivă, valabilă minimum 20 de ani, pe baza căreia poate să treacă la exploatarea, pe un perimetru de exploatare fixat, a zăcămintului explorat. Perimetrul unei licențe de exploatare nu poate fi modificat, cel al unei licențe de explorare poate fi micșorat. Acordul de mediu este cerut de lege pentru a trece la execuția lucrărilor prevăzute în licența de exploatare.

Ori, Gabriel, o companie junior, care are doar explorare nu și exploatare în obiectul său de activitate !, nu a participat la nici-un concurs public de ofertă; a fost „aleasă” de Stat pe nu știm ce criterii și a fost sprijinită constant. Sub licența de exploatare nr. 47/1999 (emisă de ANRM în 1998 pentru Minvest - și pentru care Hotărârea de guvern este dată în 1999 - și transferată lui RMGC în 2000) s-a făcut atât **exploatare** de către Minvest la mina veche, din masivul Cetate, cât și (ilegal credem noi) **explorare** de către RMGC, pe același perimetru, perimetru care a fost modificat în timp (mărit de două ori și micșorat o dată) în interesul RMGC, pentru explorare. Pentru moment, RMGC

nu are deci licența de exploatare pentru proiect, dar a cerut (și i s-a permis) acord de mediu pe baza licenței vechi nr. 47/1999, obținută de Minvest pentru mina veche, de mici dimensiuni (400.000 tone minereu anual), închisă în 2006. **Proiectul RMGC este deci dezvoltat (ilegal credem noi) pe baza licenței de exploatare nr. 47/1999.**

La fel de ilegale sunt - credem noi - și celelalte trei proiecte bazate pe licențe de exploatare la Certej, Zlatna și Bolcana - mai nou, a rămas doar Certej - deținute de Deva Gold. Proiectele bazate pe licențe de explorare, Bucium și Băița-Crăciunești, credem ca sunt ilegale datorită modificării prin mărire a perimetrelor.

Trebuie să mai lămurim un lucru: licența 47 (conținutul ei) și actele ei adiționale sunt **secrete (ca și celelalte licențe)**. ANRM și Ministerul Industriilor (actualul Minister al Economiei și Comerțului) au contactat desigur pe acest lucru: societatea civilă nu va putea afla nimic. Din fericire, conform uzanțelor internaționale (care nu se aplică la noi), Gabriel a pus pe site-ul său www.gabrielresources.com, în Rapoartele Anuale și în Comunicate, multe informații pentru acționarii săi; punând cap la cap aceste informații - ca într-un puzzle - am putut deduce conținutul licenței 47, am aflat de modificările perimetrului său, etc. Am avut la dispoziție și cele două documente [DP] și [MPP] emise de RMGC și unele documente publicate în Monitorul Oficial partea a IV-a.

În încheiere:

- 1). Toate minele de aur ale statului au fost închise în 2006 și dezafectate, în așteptarea „marilor investitori”, dar licențele de exploatare pentru Roșia Montană (RMGC) și Certej (Deva Gold) mai figurează la ANRM ca licențe de exploatare active, în favoarea RMGC și Deva Gold., deși ele nu sunt licențe de exploatare pentru proiectele RMGC și Deva Gold respectiv (au fost pentru minele vechi ale statului, închise acum).
- 2). Licența de explorare pentru Bucium a RMGC stă în așteptare din 2007, când a expirat, ca să fie transformată în licență de exploatare, ceea ce se va întâmpla, conform înțelegerii, dacă proiectul Roșia Montană este acceptat (planul este că la Bucium deșeurile s-ar deversa tot în iazul de decantare din valea Cornei, prevăzut în proiectul Roșia Montană).
- 3). Dacă este aprobat proiectul Roșia Montană (RMGC), vor fi aprobate deci tacit și proiectele Bucium (a RMGC) și Băișoara (aparținând lui Rom Aur S.R.L, subsidiară tot a lui Gabriel, ca și RMGC) dar și Certej (Certejul de sus, cum îi spun acum) (a lui Deva Gold) și Băița (acum, a lui Mineral Mining) – toate în Munții Apuseni.
- 4). Se impune desecretizarea acestor licențe și a anexelor lor, pentru a vedea amploarea premeditării afacerii.
- 5). În consecință, **proiectul Roșia Montană trebuie oprit, cu orice preț !**

26 august 2011

Grupul pentru Salvarea Roșiei Montane
din Academia de Studii Economice

prof.univ.dr. Marin Andreica
prof.univ.dr. Afrodita Iorgulescu
ec. ing. Gheorghe Manea